

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ЗАОЧНОГО
НАВЧАННЯ

ЖУКОВА ЄВГЕНІЯ АНДРІЇВНА

**ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО
ПІДПРИЄМСТВА
(на матеріалах ТОВ «Сівер Транс»)**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

**АВТОРЕФЕРАТ
Кваліфікаційної роботи
На здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів -2022

Кваліфікаційна робота є рукописом

Кафедра економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка», Навчально-науковий центр перепідготовки та заочного навчання

Науковий керівник: к.е.н., доцент Гнедіна Катерина Володимирівна, Національний університет «Чернігівська політехніка»

Рецензент: бухгалтер ТОВ «Сівер Транс» Присівок Алла Миколаївна

Захист відбудеться «21» грудня 2022 р. о 09.00 год. на засіданні Екзаменаційної комісії у Національному університеті «Чернігівська політехніка»

В.о. завідувача кафедри
економіки, обліку і
оподаткування, д.е.н., професор

Ж. В. Дерій

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Транспортна галузь в економіці країни посідає важливе місце, адже вона виступає з'єднувальною ланкою між різногалузевими постачальниками та споживачами робіт, товарів і послуг. Основною метою будь-якого автотранспортного підприємства, що здійснює вантажні перевезення, є максимізація прибутку, який безпосередньо залежить від його доходів і сукупних витрат за певний період часу.

У сучасних реаліях підприємствам важливо навчитися проектувати та впроваджувати ефективні системи для отримання інформації про доходи, способи їх аналізу, формування фінансового результату, та на основі отриманої інформації приймати результативні управлінські рішення задля безбитковості та підвищення рентабельності підприємницької діяльності. Показники виручки та прибутку є найважливішими показниками в системі оцінки ефективності діяльності компанії, надійності як партнера та оцінки його фінансового стану. Облік доходів необхідний для будь-якого бізнесу. Значний вклад для розв'язання проблеми формування та обліку доходів зробили такі вчені, як Бутинець Ф.Ф., Возняк В.С., Губіна І. А., Житна Т. І., Завгородній В.Л., Ковальов А. І., Кондратов О. В., Кулинич К.О., Лігоненко Л. В., Радіонова В.М., Ткаченко Н. М., Третяк О. Д., Шкарабан С. І., Члек А.В., та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних аспектів та особливостей обліку доходів, їх аналіз і контроль. Для вирішення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- розглянути сутність та види доходів автотранспортних підприємств;
- дослідити теоретико-методичні підходи до організації обліку та контролю доходів автотранспортного підприємства;
- вивчити нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту доходів автотранспортних підприємств;
- проаналізувати об'єкт дослідження на основі інформації фінансової звітності та даних фінансового обліку підприємства;
- охарактеризувати систему обліку та внутрішнього контролю на підприємстві;
- дослідити особливості обліку і контролю доходів підприємства;
- проаналізувати структуру та динаміку доходів ТОВ «Сівер Транс»;
- розробити заходи з вдосконалення системи обліку та внутрішнього контролю доходів на підприємстві;
- визначити шляхи удосконалення обліково-аналітичного забезпечення для управління доходами транспортного підприємства;
- запропонувати стратегічні напрями розвитку підприємства та підвищення ефективності його діяльності.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження було обрано процес обліку та контролю доходів ТОВ «Сівер Транс». Предметом дослідження стали теоретичні та практичні аспекти обліку та контролю доходів на ТОВ «Сівер Транс», його фінансова звітність.

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи

застосовано такі методи, як: асоціацій і аналогій; логічного аналізу; деталізації; порівняльного аналізу; системного вивчення господарських процесів; табличні та графічні методи.

Інформаційна база дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи розглянуто нормативно-правові акти, наукові статті, міжнародні збірники наукових праць, навчальні посібники. Також використовувалися фінансова звітність та інша звітність підприємства.

Апробація результатів роботи.

Результати дослідження пройшли апробацію під час VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: тези доповідей» (м. Чернігів, 25 листопада 2022 р.).

Публікації за результатами дослідження: Жукова, Є.А. Особливості організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на автотранспортних підприємствах. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: тези доповідей VIII Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 25 листопада 2022 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – С. 20-21.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст викладений на 74 сторінках, робота містить 20 таблиць, 5 рисунків, список використаних джерел з 80 найменувань та 20 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **Вступі** наведена актуальність теми кваліфікаційної роботи, висвітлені мета та завдання, об'єкт та предмет, методи, що були використані при написанні роботи та джерела інформації.

У першому розділі роботи «**Теоретичні основи бухгалтерського обліку, аналізу та контролю доходів автотранспортного підприємства**» визначено підходи до трактування поняття «дохід», його сутність. Охарактеризовано теоретико-методичні підходи до організації обліку та контролю доходів автотранспортного підприємства. Розглянуто нормативно-правове регулювання обліку доходів автотранспортних підприємств. Здійснено огляд трактування поняття «дохід». Встановлено, що для визнання доходу повинно відбутися не лише надходження активу або зменшення зобов'язань, але і фінансовий наслідок цих подій, в якості якого виступає збільшення власного капіталу, крім внесків учасників. Дохід відображається у бухгалтерському обліку в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню. Оцінка величини доходів у момент їх визнання вважається обліковою оцінкою, тобто попередньою оцінкою, яка може переглядатися, якщо змінюються обставини, на яких базувалася ця оцінка, або отримана додаткова інформація. Виходячи з принципу обачності в бухгалтерському обліку, доходи, достовірну оцінку яких визначити неможливо, у звітності не відображаються. Правильна організація і ведення обліку на транспортних підприємствах дає змогу одержувати оперативну інформацію про їхні витрати і доходи.

У другому розділі роботи **«Облік, аналіз та контроль доходів автотранспортного підприємства ТОВ «Сівер Транс»»** наведено фінансово-економічну характеристику ТОВ «Сівер Транс». В цілому підприємство має позитивну тенденцію розвитку, є прибутковим; чистий дохід від реалізації протягом звітного періоду ТОВ «Сівер Транс» з кожним роком збільшувався, що вказує на високу конкурентоспроможність в динамічному середовищі. Середньомісячна заробітна плата штатного працівника ТОВ «Сівер Транс» протягом звітного періоду зростала з кожним роком; показник витрат на 1 грн. реалізованої продукції збільшується від періоду до періоду, то це може свідчити про підвищення ресурсомісткості продукції; вартість основних засобів за досліджуваний період зростає.

Працівники бухгалтерської служби здійснюють контроль за діяльністю матеріально-відповідальних осіб, перевіряють їх звітність. На обліковий підрозділ покладається обов'язок не лише здійснювати контроль за правильністю оформлення первинних документів, а й за відповідність їх змісту чинному законодавству. Була розглянута посадова інструкція бухгалтера, облікова політика та запропоновані покращення. Також виявилось, що на досліджуваному підприємстві відсутній графік документообігу, тому було розроблено графік документообігу задля покращення ведення обліку на підприємстві.

Було розглянуто особливості ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, виявлено рахунки, на яких ведеться облік, запропоновано ввести субрахунки для ведення обліку різних видів палива (203/1 (Дизельне паливо), 203/2 (Бензин), 203/3 (Газ), 203/4 (Склад), 203/4 (Дизельне паливо без ПДВ)) та оновити бухгалтерську програму для ведення обліку задля скорочення часу та зменшення помилок при веденні обліку палива. На підприємстві формуються такі форми фінансової звітності: ф. № 1-м «Баланс» та форма № 2-м «Звіт про фінансові результати». При її складанні підприємство керується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», Звіт про роботу автотранспорту (13.07.2009 №255). Вона подається один раз на рік. Шифр 2-тр; Звіт про роботу автотранспорту (13.07.2009 № 255).

Був проведений аналіз динаміки та структури доходів ТОВ «Сівер Транс». Протягом звітного періоду спостерігався стабільний ріст суми доходу від надання послуг згідно базисного та ланцюгового рівня. Це є результатом зростання попиту, що в свою чергу призвело до збільшення чистого доходу від реалізації послуг.

У третьому розділі роботи **«Напрями вдосконалення організації обліку та контролю доходів на ТОВ «Сівер Транс»»** розроблені заходи з вдосконалення системи обліку та внутрішнього контролю доходів на підприємстві, а саме:

- вдосконалення бухгалтерського обліку;
- оновлення програмного забезпечення для обліку доходів;
- контроль складання ТТН/CMR .

Запропоновані шляхи з вдосконалення системи обліку та внутрішнього контролю доходів на ТОВ «Сівер Транс» , а саме:

- вдосконалення Наказу про облікову політику підприємства (зокрема, розкрити порядок обліку доходів та фінансових результатів діяльності підприємства);
- розробка та впровадження положення про внутрішній контроль доходів;
- розробка робочого плану рахунків та деталізація 7-го класу рахунків;
- посилення контролю оформлення ТТН/ЦМР відділом логістики;

Сформовано рекомендовані стратегічні напрями розвитку підприємства та підвищення ефективності його діяльності такі як:

- Розвиток зовнішньоекономічної діяльності. Пропонується розвиток зовнішньоекономічної діяльності та пошук замовників, яким необхідно перевезти вантаж в такі країни як: Франція, Іспанія, Швеція, Німеччина.

- Інвестиційна діяльність. На сьогодні на підприємстві налічується 7 вантажівок, які курсують по Україні, та 9 фур, які здійснюють міжнародні вантажні перевезення. Тому пропонується придбати нові тягачі та напівпричепи, оновити застарілий рухомий склад. Такі заходи приведуть до зменшення витрат на утримання наявного автопарку, збільшення пропозицій на замовлення, що в свою чергу приведе до збільшення доходів.

- Зниження виробничих витрат. Такий напрям передбачає пошук та укладання договорів зі збутовими підприємствами, формування баз даних потенційних партнерів. Це призведе до пришвидшення знаходження потрібного вантажу, покращення логістики перевезень, швидкого обліку та надання первинних документів.

- Стимулювання персоналу. Зацікавлювати працівників в ефективному та якісному наданні послуг, що приведе до збільшення доходів та покращення фінансових результатів.

- Запобігання банкрутству. Вчасно виявляти ризики кризових ситуацій і розробити правила та прийоми запобігання цим кризовим тенденціям, регулярно здійснювати моніторинг як зовнішнього, так і внутрішнього середовища підприємства.

Реалізація запропонованих у роботі заходів та шляхів дозволить посилити контроль за доходами та підвищити загальну ефективність діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

1. З'ясовано, що дохід є збільшенням економічної вигоди за рахунок надходження активів та/або погашення зобов'язань, що призводить до збільшення капіталу організації (за винятком внесків учасників), а його отримання супроводжується понесенням витрат.

2. Досліджено теоретико-методичні підходи до організації обліку та контролю доходів автотранспортного підприємства. З'ясовано, що правильна організація та ведення обліку транспортного підприємства дає можливість отримати оперативну інформацію про його витрати та доходи. Це призводить до достовірного визначення вартості послуг, що надаються, та прийняття ефективних управлінських рішень щодо стратегічного розвитку суб'єкта господарювання.

3. Проаналізовано фінансово-економічний стан ТОВ «Сівер Транс». Встановлено, що підприємство є прибутковим; чистий дохід від реалізації протягом звітного періоду ТОВ «Сівер Транс» з кожним роком збільшувався, що є позитивною тенденцією, вказує на високу конкурентоспроможність в динамічному середовищі.

4. Проаналізовано систему обліку та внутрішнього контролю на підприємстві. З'ясовано, що працівники облікового відділу ведуть контроль за роботою матеріально-відповідальних осіб, перевіряють їх звітність, беруть участь в інвентаризації цінностей. Встановлено, що на досліджуваному підприємстві відсутній графік документообігу, тому було розроблено графік документообігу задля покращення ведення обліку на підприємстві. Виявлено та проаналізовано журнал рахунків, згідно яких ведеться облік надання послуг вантажного перевезення в межах країни та за кордон. Облік доходів від основної діяльності ведеться на рахунку 7 класу.

5. Проведено аналіз динаміки та структури доходів ТОВ «Сівер Транс». Встановлено, що протягом звітного періоду спостерігався стабільний ріст суми доходу від надання послуг згідно базисного та ланцюгового рівня. Це є результатом зростання попиту, що в свою чергу, призвело до збільшення чистого доходу від реалізації послуг.

7. Запропоновано заходи з вдосконалення системи обліку та внутрішнього контролю доходів на підприємстві. Серед них, вдосконалення наказу про облікову політику підприємства; розробка та впровадження положення про внутрішній контроль доходів; розробка робочого плану рахунків та деталізація 7-го класу рахунків.

8. Запропоновані шляхи удосконалення обліково-аналітичного забезпечення для управління доходами транспортного підприємства. В ході дослідження підприємства було запропоновані аналітичні рахунки. Запропоновано метод визнання доходу та розроблено аналіз рахунків у плані рахунків підприємства, який враховуватиме галузеві особливості підприємства, тобто його основну діяльність.

9. Запропоновані напрями стратегічного розвитку підприємства. Серед них: розвиток зовнішньоекономічної діяльності; інвестиційна діяльність; зниження виробничих витрат; стимулювання персоналу; запобігання банкрутству.

АНОТАЦІЯ

Жукова Є.А. «Облік, аналіз та контроль доходів автотранспортного підприємства» (на матеріалах ТОВ «Сівер Транс»). – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» - Національний університет «Чернігівська політехніка», Навчально-науковий центр перепідготовки та заочного навчання.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних аспектів та особливостей обліку доходів, їх аналіз і контроль; розробка заходів щодо вдосконалення системи бухгалтерського обліку та визначення шляхів щодо підвищення ефективності діяльності ТОВ «Сівер Транс».

У першому розділі роботи «Теоретичні основи бухгалтерського обліку, аналізу та контролю доходів автотранспортного підприємства» визначено підходи до трактування поняття «дохід», його сутність. Охарактеризовано теоретико-методичні підходи до організації обліку та контролю доходів автотранспортного підприємства. Розглянуто нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту доходів автотранспортних підприємств.

У другому розділі роботи «Облік, аналіз та аудит доходів автотранспортного підприємства ТОВ «Сівер Транс»» наведено фінансово-економічну характеристику ТОВ «Сівер Транс». Охарактеризовано систему обліку та внутрішнього контролю на підприємстві. Оцінено бухгалтерський облік та внутрішній контроль доходів підприємства. Проаналізована структура та динаміка доходів ТОВ «Сівер Транс».

У третьому розділі роботи «Напрями вдосконалення організації обліку та контролю доходів на ТОВ «Сівер Транс»» за результатами спостережень визначені заходи щодо вдосконалення системи обліку та внутрішнього контролю доходів на підприємстві. Запропоновані шляхи удосконалення обліково-аналітичного забезпечення для управління доходами транспортного підприємства. Сформовано рекомендовані стратегічні напрями розвитку підприємства та підвищення ефективності його діяльності.

На основі результатів дослідження сформульовано пропозиції щодо: вдосконалення системи бухгалтерського обліку; оновлення програмного забезпечення; вдосконалення контролю складання ТТН/СМР; розробка робочого плану рахунків та деталізація 7-го класу рахунків.

Основні результати досліджень дозволять легше отримувати повну та точну інформацію щодо доходів підприємства; пришвидшить роботу облікового відділу, визначення обліку доходів без зайвих зусиль; підвищить ефективність внутрішнього контролю підприємства, що призводить до збільшення доходів; дозволить чітко відображати різні види доходів без додаткових вирахувань, допоможе оперативно працювати обліковому відділу.

Ключові слова: доходи, організація бухгалтерського обліку, контроль доходів, автотранспортне підприємство, внутрішній контроль, обліково-аналітичне забезпечення, заходи вдосконалення.